

ประโยค ป.ธ. ๘
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๑. คณะภิกษุผู้เรียนพระสูตร หรือคณะภิกษุผู้เรียนพระอภิธรรม ชื่อว่า คณะ ฯ รูปใด มัวให้อุเทศบ้าง ปฏิรูปจนบ้าง แก่คณะนั้นอยู่ จึงไม่ได้โอกาสสำหรับ (การบำเพ็ญ) สมณธรรม คณะจึงเป็นปติโพธต่อรูปนั้น ฯ ปติโพธนั้นเธอพึงตัดเสียด้วยอุบายดังต่อไปนี้ ถ้างานของภิกษุเหล่านั้น เป็นสิ่งที่ทำเสร็จไปแล้วมาก เหลือน้อย ควรช่วยทำงานนั้นให้เสร็จแล้ว เข้าป่าไปเสียดิเค ฯ ถ้างานทำไปได้เล็กน้อย ยังเหลืออีกมาก อย่าไป (ไกล) เลย ๑ โยชน์ ควรเข้าไปหาท่านผู้บอก (สอน) คณะ รูปอื่น (ซึ่งพำนักอยู่) ภายในกำหนด ๑ โยชน์ ร้องขอว่า ท่านเหล่านี้ ขอท่านผู้มีอายุ โปรดช่วย สงเคราะห์ ด้วยวิธีมีอุเทศเป็นต้นด้วยเถิด ฯ เมื่อไม่ได้แม้อย่างว่ามานี้ ควรชี้แจงว่า ท่านทั้งหลาย ผมมีเรื่องที่ต้องทำอย่างหนึ่ง นิมนต์ท่านทั้งหลาย (แยกย้ายกัน) ไปที่ตามสะดวกเถิด แล้วละทิ้งคณะไปทำงานของคนเถิด ฯ

การก่อสร้าง ชื่อว่า กัมมะ ฯ อันภิกษุผู้ทำการก่อสร้างนั้น จำต้องรู้สิ่งที่คนงานมีช่างไม้เป็นต้นได้ไว้แล้วและยัง (หา) ไม่ได้ จำต้องถึงความชวนชวายในงานที่เขาทำเสร็จแล้วและยังมิได้ทำ รวมความว่า ผู้ทำการก่อสร้าง (จำต้อง) มีปติโพธไปเสียแม้ในทุกเรื่อง ฯ แม้ความกังวลใจในเรื่องของการก่อสร้างนั้นก็พึงตัดเสียด้วยอุบายวิธีดังนี้ ถ้างานมีเหลือน้อย ควรทำให้เสร็จไปเลย ถ้ายังเหลือมาก หากเป็นงานก่อสร้างอันเป็นของสงฆ์ ควรมอบแก่สงฆ์ หรือพระผู้รับสนองงานทั้งหลาย หากเป็นงานก่อสร้างเป็นของส่วนตัว ควรมอบแก่พระผู้รับสนองงานทั้งหลายของคน ฯ เมื่อหาพระผู้สนองงานเช่นนั้นไม่ได้ ควรเสียดิเคให้แก่สงฆ์แล้วไปเถิด ฯ

๒. ในชื่อว่า ขุทฺทกปฺลิวุฑฺฒกถา กถวา นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ ฯ พระโยคีผู้ได้อยู่ในวิหารอันเหมาะสมอย่างนี้ พึงตัดแม้ปฺลิวุฑฺฒทั้งหลายที่เล็กน้อยของเธอ บรรดาเมียเสีย ปฺลิวุฑฺฒเล็กน้อย มีอะไรบ้าง คือ หมกเถิบและขน ขาว พึงตัดเสีย ในจิวรเก่า ๆ พึงทำสิ่งที่ควรทำคือปะหรือขุณเสีย หรือจิวร (สี) ซึ่คไป ควรข้อมเสีย ถ้าในบาตรเป็นสนิม ควรระบมบาตรเสีย ของใช้มีเพียงคั่งเป็นต้น ก็พึงชำระเสียให้สะอาดแล ฯ ความพิสดารในชื่อว่า ขุทฺทกปฺลิวุฑฺฒกถา กถวา เพียงเท่านี้ ฯ

ในชื่อว่า สพุทฺธิ ภาวนาวิธานิ อปริหาเปนุเตน ภาวตพุโพ นี้ บัดนี้มีด้อยคำที่กล่าวอย่างพิสดารด้วยสามารถแห่งกรรมฐานทั้งหมด นับ (แต่) ปฐวิกสิตเป็นต้นไป ดังต่อไปนี้ ฯ ความพิสดารว่า ภิกษุผู้ตัดความกังวลใจเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แล้ว กลับจากบิณฑบาต หลังอาหาร บรรเทาความเมา ในอาหารแล้ว นั่งให้สบายในโอกาสที่สงบ พึงถือเอานิมิตในคืนที่แต่งไว้แล้ว ก็ได้ หรือมิได้แต่งไว้ก็ได้ ฯ เป็นจริงดังที่พระโบราณาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า ท่านผู้บำเพ็ญเพียร เมื่อจะกำหนดถือเอาปฐวิกสิต ข้อมจะถือเอานิมิตในคืนที่แต่งไว้แล้วหรือมิได้แต่งไว้ก็ตาม (แต่ต้อง) เป็นคืนที่มีที่สุด มิใช่ไม่มีที่สุด คือมีกำหนดสุดท้าย มิใช่ไม่มีกำหนดสุดท้าย มีสัณฐานกลม มิใช่มีสัณฐานไม่กลม มีวงรอบได้ มิใช่มีวงรอบไม่ได้ ขนาดเท่ากระดิ่งหรือเท่าขัน เธอทำนิมิตนั้นให้ขึ้นใจเป็นอย่างดี จดจำไว้เป็นอย่างดี กำหนดได้เป็นอย่างดี เธอ ครั้นทำนิมิตนั้นให้ขึ้นใจเป็นอย่างดี จดจำไว้เป็นอย่างดี กำหนดได้เป็นอย่างดีแล้ว จะเป็นผู้มีปกติเห็นอานิสงส์ มีความสำคัญ (ในปฐวินิมิต) ว่าเป็นดวงแก้ว ตั้งความยำเกรงไว้ รัก ข้อมจะผูกจิตไว้ในอารมณ์นั้นด้วยความเชื่อว่า เราจักพ้นจากชรามรณะ ด้วยปฏิบัติทานนี้เป็นแน่แท้ เธอสงบจากกามทั้งหลายที่เคี้ยว ฯ๗๗ เข้าถึงปฐมฌานอยู่ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕ แปล ไทยเป็นมคธ

๑. คโณติ สุตคนตักกโณ วา อภิธมมิกคโณ วา ฯ โย ตสฺส
 อุทเทสํ วา ปริปุจฺจํ วา เทนฺโต สมณธมฺมสฺส โอภาสํ น ลภติ ตสฺส คโณ
 ปลิโพโธ โหติ ฯ เตน โส เอวํ อุปฺจฺฉินฺทิตฺตํ ๑ สเจ เตสํ ภิกฺขุณํ พหุํ กตํ
 โหติ อปฺปํ อวสฺสิจฺจํ ตํ นิฏฺฐาเปตฺวา อรณฺณํ ปวีสิตฺตํ ๑ สเจ อปฺปํ กตํ พหุํ
 อวสฺสิจฺจํ โยชนโต ปรี อคนฺตฺวา อนฺโตโยชนปริจฺเจเท อณฺณํ คณฺวาจกํ
 อุปฺสงฺกมิตฺวา อิม อายสฺมา อุทเทสํทํทํ สงฺคณฺหตฺติ วัตตพฺพํ ๑ เอวมฺปิ
 อลภมาเนน มยฺหํ อวฺโส เอกํ กิจฺจํ อคฺติ ตุมฺहे ยถาสาสุกฺกฺขานานิ
 คจฺจถาติ คณฺ ปรหาย อคฺตโน กมฺมํ กตฺตพฺพํ ๑

กมฺมนฺติ นวกมฺมํ ๑ ตํ กโรนฺเตน วทฺธกํอาทํทํ ลทฺธาลทฺธํ ชานิตพฺพํ
 กตาคเต อุตฺตํ กํ อาปฺชฺชิตพฺพนฺติ สพฺพถาปิ ปลิโพโธ โหติ ฯ โสปิ เอวํ
 อุปฺจฺฉินฺทิตฺตํ ๑ สเจ อปฺปํ อวสฺสิจฺจํ โหติ นิฏฺฐาเปตพฺพํ ๑ สเจ พหุํ
 สงฺกมฺเจ นวกมฺมํ สงฺฆสฺส วา ภาเรหํภิกฺขุณํ วา นิยฺยาเทตพฺพํ อคฺตโน
 สนฺตคณฺเจ อคฺตโน ภาเรหํภิกฺขุณํ นิยฺยาเทตพฺพํ ๑ ตาทิสฺส อลภนฺเตน
 สงฺฆสฺส ปริจฺจชิตฺวา คนฺตพฺพํ ๑

๒. ขุทฺทกปลิโพธฺรูปฺเจเท กควาติ เอคฺถ ๑ เอวํ ปฏฺิรูเป วิหาร
 วิหรนฺเตน เขปีสฺส เต โหนฺติ ขุทฺทกา ปลิโพธา เตปิ อุปฺจฺฉินฺทิตฺตพฺพา ๑
 เสยฺยถํ ๑ ทิฆานิ เกสนขโลมานิ ฉินฺทิตฺตพฺพานิ ชินฺณจิวเรสุ ทพฺพํกมฺมํ วา
 ตุนนํกมฺมํ วา กตพฺพํ กิลิฏฺฐานิ วา รชิตพฺพานิ สเจ ปคฺเต มลํ โหติ ปคฺโต
 ปจิตพฺโพ มณฺจปฺปชาทินิ โสเชตพฺพานิติ ๑ อยํ ขุทฺทกปลิโพธฺรูปฺเจเท
 กควาติ เอคฺถ วิคฺคาโร ๑

อิทานิ สพุทฺถํ ภาวนาวิธานํ อปริหาเปเนตฺตน ภาวตพุทฺโถติ เอตฺถ
 อหํ ปจฺจเวกฺกสิณฺณํ อาทิ กคฺวา สพุทฺถกมฺมุฏฺฐานวเสน วิคฺคตารกถา โหติ ฯ เหว
 อุปจฺฉินฺนชฺชุตฺถกปฺลิตฺโพรเสน หิ ภิกฺขุณา ปจฺฉนฺนาคคฺคํ ปิณฺณปาตปฺปฏิกฺกนฺตเน
 ภคฺคตสมฺมุทํ ปฏฺวีโนเทคฺวา ปวีวฺคเต โอกาเส สุขนิสฺสินฺเนน กตาย วา อกตาย
 วา ปจฺวียา นิमितฺตํ คณฺหิตพุทฺธํ ฯ วุคฺคณฺหเต ปจฺจเวกฺกสิณฺณํ อุคฺคณฺหนฺโต ปจฺวียํ
 นิमितฺตํ คณฺหติ กเต วา อกเต วา สานฺนตเก โน อนนฺตเก สโกฏฺฐิเย โน
 อโกฏฺฐิเย สวณฺณเม โน อวณฺณเม สปริยฺนเต โน อปริยฺนเต สุปฺปมคฺเต วา
 สรารวมคฺเต วา โส ตํ นิमितฺตํ สุกฺคหิตํ กโรติ สุปฺปชาริตํ อุปฺปชาเรติ สุวณฺณจิตฺตํ
 ววณฺณจเปติ โส ตํ นิमितฺตํ สุกฺคหิตํ กคฺวา สุปฺปชาริตํ อุปฺปชาเรคฺวา สุวณฺณจิตฺตํ
 ววณฺณจเปคฺวา อานิสฺสทสฺสาวิ รตนสณฺณิ หุคฺวา จิตฺติการํ อุปฺปณฺจเปคฺวา
 สปริยฺยาขมาโน ตสฺมี อารมฺมณเ จิตฺตํ อุปฺนิพนฺชติ อทฺธา อิมาย ปฏฺวีปทาย
 ชรามรณฺมหา มุจฺฉิสฺสามิติ โส วิวิจฺเจว กามหิ ฯเปฯ ปจฺมํ ฉานํ อุปฺสมฺปชฺช
 วิหเรตีติ ฯ

